

Valtioneuvoston asetus tuottavuuslautakunnasta

Tausta

Valtioneuvosto antoi 27.6.2018 asetuksen (525/2018), jolla Suomeen perustettiin riippumaton tuottavuuslautakunta. Tuottavuuslautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kolme jäsentä sekä näille varajäsenet. Asetuksen mukaisesti lautakuntaan kutsuttiin jäseniä taloustieteellisistä tutkimuslaitoksista (Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta, Palkansaajien tutkimuslaitoksesta ja Pellervon taloustutkimuksesta). Valtioneuvosto nimitti 30.8.2018 tuottavuuslautakuntaan puheenjohtajan ja jäsenet toimikaudeksi 1.9.2018–30.8.2021.

Tuottavuuslautakunnan tehtävänä on seurata Suomen talouden tuottavuuden ja kilpailukyvyen kehitystä, tuottaa siitä riippumattomat arviot ja julkaista vuosittain tuottavuus- ja kilpailukykyraportti. Lautakunta on itsenäinen ja riippumaton asiantuntijaelin, joka toimii valtiovarainministeriön kansantalousosaston yhteydessä.

Ehdotetut muutokset

Valtiovarainministeriö ehdottaa, että tuottavuuslautakunnan tehtävää laajennettaisiin antamalla sille lakanneen tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan tehtävä laatia taloudellisia selvityksiä ja laskelmia tulojen ja kustannusten kehityksestä, seurata työmarkkinaratkaisujen toteutumista ja niiden vaikutuksia ottamalla huomioon kustannuskilpailukyvyyn asettamat vaatimukset sekä työmarkkinoiden toimivuus.

Lisäksi valtiovarainministeriö ehdottaa, että tuottavuuslautakuntaa laajennettaisiin niin, että jatkossa siinä olisi puheenjohtajan lisäksi kuusi jäsentä. Lautakuntaan kutsuttaisiin edelleen jäseniä taloustieteellisistä tutkimuslaitoksista (Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksesta, Palkansaajien tutkimuslaitoksesta ja Pellervon taloustutkimuksesta) ja lisäksi Kuluttaja- ja kilpailuvirastosta, Suomen Pankista sekä työ- ja elinkeinoministeriöstä.

Perusteluina lautakunnan tehtävien ja jäsenten määrän laajentamiselle ministeriö esittää seuraavaa.

Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan tehtävänä oli luoda yhteinen tilannekuva talouden ja työmarkkinoiden tilasta ja kehityksestä. Tarve tällaisella yhteisellä tietopohjalle pysyy. Riippumaton tuottavuuslautakunta olisi sopiva elin tällaisen tietopohjan luomiseen ja kehittämiseen.

Kuluttaja- ja kilpailuvirastoon on kertynyt merkittävää soveltavaa taloustieteellistä ja vaikutusarviointiosaamista sekä kokemusta yritysrekisteriaineistojen analysoinnista. Suomen Pankissa on laajaa osaamista kilpailukyvyn, työmarkkinoiden ja talouskehityksen seurannasta ja arvioinnista. Työ- ja elinkeinoministeriö on vastuussa työmarkkinoita, elinkeinoelämää ja markkinoiden toimintaa sekä innovaatiota koskevasta politiikasta. Mainittu laajennus kohentaisi lautakunnan edellytyksiä täyttää laajennettu tehtävä.

Valtioneuvosto määräisi lautakunnan puheenjohtajan ja muut jäsenet valtiovarainministeriön esityksestä ja valtiovarainministeriö pyytäisi ehdotuksen jäseniksi ja varajäseniksi taloustieteellisiltä tutkimuslaitoksilta (Elinkeinoelämän tutkimuslaitokselta, Palkansaajien tutkimuslaitokselta ja Pellervon taloustutkimukselta) ja lisäksi Kuluttaja- ja kilpailuvirastolta, Suomen Pankilta sekä työ- ja elinkeinoministeriöltä. Jäsenet valittaisiin tuottavuuden ja kilpailukykyyn liittyvän osaamisen perusteella, ottaen huomioon objektiivisuuden ja tasapuolisuuden vaatimukset.

Vaikutukset

Uudistus vaatisi hyvin vähäisiä menolisäyksiä. Jäsenille maksettaisiin tavanomaiset kokouspalkkiot.

Asian valmistelu

Asetusmuutos on valmisteltu valtiovarainministeriössä virkatyönä. Asiasta on kuultu tutkimuslaitoksia, Kuluttaja- ja kilpailuvirastoa, Suomen Pankkia, ja työ- ja elinkeinoministeriötä sekä Helsinki Graduate School of Economics:a. Kaikki olivat pitäneet lautakunnan mainittua tehtävän ja koon laajentamista perusteltuna.

Asetuksenantovaltuus

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, mikäli niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Muutoin valtioneuvoston yksiköistä voidaan säätää asetuksella. Lautakunnan tehtäviin ei kuuluisi tehtäviä, joihin sisältyy julkisen vallan käyttöä, vaan se toimisi korkean tason asiantuntijaelimenä.

Yksityiskohtaiset perustelut

2 § Lautakunnan tulisi seurata Suomen talouden tuottavuuden, kilpailukyvyn, tulojen ja tuotantokustannusten kehitystä, tuottaa näitä käsittelevää seurantamateriaalia säännöllisesti, tuottaa riippumattomat arviot tuottavuuden, kilpailukyvyn, tulojen ja tuotantokustannusten kehityksestä lyhyellä ja pitkällä aikavälillä, laatia ja julkaista seurannan ja

arvioinnin tuloksista raportteja säännöllisesti, sekä osallistua muiden jäsenvaltioiden tuottavuuslautakuntien ja Euroopan Unionin talouspoliittisen komitean kanssa käytävään keskusteluun ja tietojenvaihtoon

3 § Lautakuntaan kuuluisi puheenjohtaja sekä enintään kuusi muuta jäsentä ja kullekin henkilökohtainen varajäsen. Jäseneksi valittavalla on oltava kokemusta tuottavuuden ja kilpailukyvyn arvioimisesta.

4 § Lautakunnan puheenjohtajan ja jäsenet määräisi valtioneuvosto valtiovarainministeriön esityksestä. Valtiovarainministeriö pyytäisi taloustieteellisiltä tutkimuslaitoksilta, Kulluttaja- ja kilpailuvirastolta, Suomen Pankilta ja työ- ja elinkeinoministeriöltä ehdotuksen lautakunnan kuudeksi jäseneksi.

6 § Pääösvaltaisuus edellyttää, että läsnä on puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja lisäksi vähintään kaksi jäsentä.

Uusi asetus tulisi voimaan 1. päivänä syyskuuta 2021.

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä.